

PO STOPÁCH HISTORIE

História Kladenska a Mělnicka v zásobování pitnou vodou

PROJEKT VODOVODU PRO MĚLNÍK

ing. Jan B. Zelený

(zvláštní otisk z časopisu československých inženýrů
Technický obzor, roč. XXXV., č. 20 A 21)

Zásobování v minulosti

Zvláštní poloha Mělníka, rozkládajícího se z hlavní části na kopci, v některých místech o značně strmých stráních, nutila již dávno obyvatelstvo starat se o vodu.

potrubí o průměru 200 mm ze Světic do vodárny, v zřízení strojovny, vodního kola a jiných zařízení. Projekt i provádění zadáno bylo firmě Kress v Praze.

Zajímavé jest dodávání vody do zámku, o kterém se mluví v reskriptu z 18. prosince 1610, znějícím na Matyáše Lovosického z Lovosic. Tehdy asi byly položeny

1905, takto:

1. Jímání pramenů děje se studnou tak zvanou "Světicí". Jest to studna 2 m ve světl. a 3 m hluboká, zděná na cihly, kteréž zdivo ve spodní části jest propustné. Ve výšce 1,2 m ode dna položeny jsou dvě roury průměru 100 mm a průměru 90 mm světl., jimiž voda se svádí do čerpacích vodojemů v Podolí. Nad

PO STOPÁCH HISTORIE Projekt vodovodu pro Mělník

Ve středověku město bylo zásobováno asi takto: Francouzská studna 70 metrů hluboká uprostřed náměstí (obr. 1) dávala vodu pitnou. Kromě této studny dodávána voda užitková s počátku pravděpodobně do kašen a později do nádrže ve vodárenské věži (obr. 2), a konečně do věže pražské (obr. 3), která se až dosud používá. Pro výtlačk vody užitkové, původně odebírané z potoka šopeckého (v hoření části zvaného vratického) užívalo se od pradávna (podle dat jsoucích po ruce již ve 14. století) vodní síly potoka pšoveckého při mlýně (dnešní čp. 29 Mělník, Podolí). R. 1886 odebírala se voda místo z potoka pšoveckého z pramenů světických. U Světic jest velmi stará studánka o stálém vydatném prameni. V r. 1886 zřízena tam řádná studna, která není sice již dnes používána, ale je ještě v celkem dobrém stavu, vyjma pozemní ochrannou stavbu. Voda vedla se ze studánky gravitací do vodárny na Podolí do basény, odkud se čerpala do horní části města.

Vodovod z r. 1886 rekonstruován byl v r. 1905, kdy zřízena ve Světicí nová studna na místě pramenů, které vytryskly ve značné síle při výkopu pro nové potrubí. Rekonstrukce spočívala ve vybudování přivodního násoskového

dřevěné roury, které zaměněny byly v r. 1843 za železné. 30. srpna r. 1843 byla uzavřena smlouva se zámkem (Lobkoviczem), podle které obec se zavazuje dodávati vodu do zámku za 17. fl. zl. 30 kr. na věčné časy.

Stav vodovodu podle dobrozdání Českomoravské továrny v Praze byl v r. 1894 asi tento: Na vodárně v Podolí byly dvě zděné nádrže; ze

studnou pak nalézá se čemá stříška; celá studna opatřena jest budovou z hrázdného zdiva. Při obchůzce dne 5. června t. r. bylo konstatováno, že vydatnost studny ve výšce 1,2 m ode dna je 2,4 litru za vteřinu, čili 2074 hl denně.

2. Potrubí ze studny "Světic" do městské vodárny pozůstává ze dvou řádů o 90 a 100 mm světlosti. Při měření a nivelizaci shledáno však, že toto potrubí rozhodně nevyhovuje svému účelu. Nalézají se totiž v rourovodech pýtle.

3. Městská vodárna, umístěná v podolí u silnice poblíž pivovaru původně pozůstávala pouze z vodního kola a ležatého čerpadla. Při rostoucí spotřebě vody pořídil se pak ještě pamí stroj s ležatým čerpadlem, pro něž bylo vyhlédnuto místo nad silnicí.

Abý se hromadilo něco vody během noční doby, zřídily se vodojemny a sice z počátku dva, ze kterých bralo vodu čerpadlo poháněné vodním kolem, kdežto později byl zřízen vodojem ještě třetí, ze kterého ssálo vodu pamím strojem poháněné čerpadlo. Celé uspořádání toto není sice zcela praktické, jest z něho viděti, že se postupně přidělávalo, avšak stísněné

Obr. 1 - Francouzská studna v Mělníku

Světic přitékalo 4,5 l/vt. Stroj měl 10 obrátek v minutě a dodával 22 l/vt. do výšky 65 m. Nádrže umístěny byly ve staré vodní věži, dvě nad sebou. Hořejší nádrž měla obsah 25 m³, dolejší 16 m³. Zásobeno bylo jediné hořejší město.

Stav z r. 1905 popisuje Kress stručně ve zprávě z července r.

Obr. 2 - Vodárenská věž v Mělníku

místo nedovolovalo přidržeti se racionálnějšího půdorysu těchto vodojemů, ale bylo je nutno postavit v jedné řadě za sebou. Jinak jest stav jejich dobrý a vodojemů zdaří se býti vodotěsný.

Také pamí stroj a čerpadlo jsou ve stavu velmi dobrém, pracují lehce a klidně, takže nijaké zlepšení neb změny nevyžadují. Oproti tomu však vodní kolo a k tomu připojené čerpadlo nejsou ve stavu dobrém a vyžadují rekonstrukce.

Zásobení dnešní

Dnes zásobování jsou jen vnitřní město, předměstí, částečně Rybáře a osada Chloumek. Nejsou zásobeny Podolí, Malý Borek, Blata, část předměstí, Zádus, Okrouhlík a připojené obce Rousnice, Pšovka, Mlázice. Celkem asi $1/3$ města má vodu z vodojemu, $2/3$ se zásobuje studniční vodou. Dnešní zařízení jest z r. 1905 a principiálně úplně odpovídá zařízení z r. 1886. Násoskové potrubí průměru 200 mm přivádí vodu do vodojemů na Podolí, 2 pístová plungerová čerpadla o

100 mm. Místy netěsní a uniká voda. Velmi bolestným dojmem působí vodní kolo, úplně prohnílé, a rezervuár úplně prorezivělé. Hydranty a stojany jsou stále poškozené a jejich oprava vyžaduje ročně velkého nákladu. V letní době domy výše položené jsou téměř bez vody. V některých částech se odebírá voda jen ze stojanů. Stále hrozí nebezpečí poruch a tím katastrofa suchých dnů, zejména pro vnitřní město na pahrbku rozložené.

Na Chloumku zřízeny jsou dvě studny. V západní části jest studna 65 m hluboká, ze které se čerpá voda pístovým čerpadlem s elektrickým pohonem do vodoje-

mu a obsahu 30 m^3 na kotu 269. Vodojem je jednokomorový, zděný. Z rezervuáru je rozvedena voda do stojanů, kam obyvatelé z odlehlé části obce dojíždějí s vozníci a pod.

Na celém vodovodu jest patma známka nevhodného šetření a nesystematičnosti. Postavila se vždy část bez ohledu na další možnost rozvoje. Proto potrubí na př. průměr 60 mm jest zúženo na průměr 24 mm, pak opět rozšířeno na průměr

mu a obsahu 30 m^3 na kotu 269. Vodojem je jednokomorový, zděný. Z rezervuáru je rozvedena voda do stojanů, kam obyvatelé z odlehlé části obce dojíždějí s vozníci a pod.

Toto zařízení stavěla fa. Artesia v r. 1913. Kromě této studny jest na Chloumku v části východní jiná studna s řetězovou pumpou, hnanou elektromotorem. Rozvodní síť tam není. Studna jest 54 m hluboká. I sem přijíždějí rolníci s vozníci a musí vodu rozvážeti až 500 m daleko.

Voda studniční v ostatních částech města jest nejhrůznější jakostí, a že zdraví neprospívá a ani ekonomicky se nečerpá, jest samozřejmé. Bylo totiž nejvýše na čas, aby správa města se postarala o nutný podklad pro jeho další rozvoj.

Zvláštní otisk z časopisu
československých inženýrů
"Technický obzor"

Roč. XXXV.

č. 20 a 21 / 1927

autor Ing. Jan B. Zelený

dokončení příště

Obr. 3 - Pražská věž v Mělníku